

Briselē, 2026. gada 14. janvārī
(OR. en)

5306/26

AGRI 19
AGRIORG 1

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Lauksaimniecības īpašā komiteja / Padome
Temats:	Ziņojums par Negodīgas tirdzniecības prakses direktīvas izvērtējumu – <i>Komisijas sniegta informācija</i> – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Pielikumā ir pievienota prezidentvalsts sagatavota piezīme par minēto tematu.

Ministru viedokļu apmaiņa par Negodīgas tirdzniecības prakses direktīvas izvērtējumu un gaidāmo pārskatīšanu

Agropārtikas piegādes ķēdē joprojām pastāv būtiska nelīdzsvarotība attiecībā uz spēju aizstāvēt savas intereses, kas bieži vien noved pie negodīgas tirdzniecības prakses (NTP). Šāda prakse apdraud ienākumu stabilitāti, palielina ekonomisko neaizsargātību un vājina uzticēšanos komercattiecībām, kaitējot lauksaimniekiem un mazajiem piegādātājiem. Lauksaimnieku pozīcijas stiprināšana pārtikas piegādes ķēdē un atbalsts lauku saimniecību ienākumiem joprojām ir kopējās lauksaimniecības politikas galvenie mērķi.

Lai pievērstos šiem izaicinājumiem, Eiropas Savienība 2019. gadā papildināja spēkā esošo tirgus regulējumu (TKO regulu), pieņemot Direktīvu (ES) 2019/633 par negodīgu tirdzniecības praksi starpuņēmumu attiecībās lauksaimniecības un pārtikas piegādes ķēdē. Ar direktīvu tika noteikts minimālais saskaņošanas līmenis, izmantojot aizliegto prakšu sarakstu, izpildes pienākumus dalībvalstīm un aizsardzības pasākumus, kuru mērķis ir novērst “baiļu faktoru”, ar ko saskaras piegādātāji. Šie centieni nesēn tika pastiprināti ar turpmākām iniciatīvām, tostarp Komisijas priekšlikumu regulai par pārrobežu izpildi attiecībā uz negodīgu tirdzniecības praksi, kā arī priekšlikumiem par mērķorientētiem grozījumiem TKO regulā 2024. gadā, kuru mērķis ir uzlabot lauksaimnieku stāvokli un aizsardzību vērtības ķēdēs.

Saskaņā ar NTP direktīvas 12. pantu Komisija veica direktīvas pirmo izvērtēšanu un 2025. gada 1. decembrī publicēja izvērtējuma ziņojumu ¹ [dokuments COM(2025) 728 final]. Izvērtēšana notika agrīnā īstenošanas posmā, ņemot vērā transponēšanas aizkavēšanos vairākās dalībvalstīs un salīdzinoši īso praktiskās piemērošanas periodu. Tās konstatējumus ietekmēja arī atšķirības valstu transponēšanas izvēlē, ierobežota salīdzināmu datu pieejamība un ārēji satricinājumi, piemēram, Covid-19 pandēmija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu.

¹ ST 16217/25.

Neraugoties uz šiem ierobežojumiem, izvērtējumā secināts, ka NTP direktīva ir veicinājusi dažu negodīgas tirdzniecības prakses veidu, jo īpaši maksājumu kavējumu, samazināšanos un izpildes uzlabošanu visā Savienībā. Tā ir arī nodrošinājusi minimālo aizsardzības līmeni lauksaimniekiem un mazajiem piegādātājiem visās dalībvalstīs, tādējādi veicinot vienlīdzīgākus konkurences apstākļus. Tajā pašā laikā izvērtējumā ir apzinātas būtiskas problēmas un jomas, kurās varētu būt vajadzīgas turpmākas pārdomas.

Izvērtējumā cita starpā jo īpaši norādīts uz šādiem aspektiem:

- lauksaimnieku un piegādātāju nevienmērīga informētība par viņu tiesībām saskaņā ar direktīvu;
- mazs sūdzību skaits, kas lielā mērā skaidrojams ar bailēm no represijām un bažām par konfidencialitāti;
- ievērojamas izpildes darbību un prakses atšķirības starp dalībvalstīm;
- jaunas vai attīstībā esošas prakses, kas var apiet direktīvu un novirzīt nesamērīgus riskus vai izmaksas uz piegādātājiem, tostarp prakses, kas saistītas ar ilgtspējas prasībām vai tādiem maksājumu modeļiem kā “maksā pēc skenēšanas”.

Izvērtējumā arī atgādināts plašāks politikas konteksts, tostarp ES Agropārtikas ķēdes novērošanas centra (*AFCO*) izveide, analītiskais darbs pie taisnīgas atlīdzības lauksaimniekiem un redzējums par lauksaimniecības un pārtikas nozari, kurā uzsvērts, ka lauksaimniekus nevajadzētu piespiest sistemātiski pārdot par cenu, kas ir zemāka par to ražošanas izmaksām, vienlaikus saglabājot KLP orientāciju uz tirgu.

Ņemot vērā minēto un Komisijas nodomu 2026. gada otrajā pusē iesniegt priekšlikumu Negodīgas tirdzniecības prakses direktīvas pārskatīšanai, prezidentvalsts Kipra uzskata, ka ir lietderīgi aicināt ministrus apmainīties viedokļiem par galvenajām politikas ievirzēm, ko varētu izmantot gaidāmajā pārskatīšanā. Neskarot Komisijas gaidāmā priekšlikuma darbības jomu vai saturu, prezidentvalsts Kipra aicina ministrus paust viedokli, kas varētu veicināt pieejamo negodīgas tirdzniecības prakses apkarošanas rīku efektīvu izmantošanu.

Orientējoši jautājumi ministru debatēm

1. jautājums – Lauksaimnieku pozīcijas stiprināšana

Kā Negodīgas tirdzniecības prakses direktīvas gaidāmās pārskatīšanas kontekstā NTP direktīvas pārskatīšana varētu vēl vairāk stiprināt lauksaimnieku un mazo piegādātāju pozīciju agropārtikas piegādes ķēdē, vienlaikus atbalstot konsekventāku un efektīvāku direktīvas īstenošanu visās dalībvalstīs un ievērojot vienotā tirgus noteikumus un proporcionalitātes principu?

2. jautājums – Tirgus taisnīgums

Kā jūs vērtējat negodīgas tirdzniecības prakses regulējuma lomu tādu situāciju risināšanā, kad nesamērīgus riskus vai izmaksas var novirzīt uz lauksaimniekiem, vienlaikus saglabājot kopējās lauksaimniecības politikas uz tirgu orientēto būtību?

